Lana Lovrenčić

Što traje u modernitetu?

Simpozij projekta *Fenomeni hrvatskoga umjetničkog moderniteta*, Split, Institut za povijest umjetnosti – Centar Cvito Fisković, 8. – 10. prosinca 2025.

K. Hegedušić, Svadba u mom selu, 1927. (NMMU)

U Institutu za povijest umjetnosti – Centru Cvito Fisković u Splitu od 8. do 10. prosinca 2025. godine održan je simpozij *Umjetnički modernitet u kategorijama kontinuiteta,* organiziran u sklopu projekta *Fenomeni hrvatskoga umjetničkog moderniteta* (FEMO) pod vodstvom dr. sc. Ivane Mance Cipek.[1] U nizu istraživačkih aktivnosti planiranih u okviru projekta koji je započeo krajem 2023. i traje do 2027. godine, predviđen je simpozij zatvorenog formata namijenjen članovima projektnog tima i pozvanim predavačima. Simpozij je

1 O projektu vidi na: https://www.ipu.hr/article/hr/1611/fenomeni-hrvatskoga-umjetnickog-moderniteta-

zamišljen kao prilika da se na polovici trajanja projekta dublje predstave istraživanja u tijeku, otvori rasprava o metodologiji, sadržaju i zacrtanom smjeru pojedinih istraživanja te da se dijalogom s pozvanim predavačima prošire postojeći uvidi i metodološki pristupi.

Simpozij je bio posvećen jednom od temeljnih metodoloških pitanja projekta: Može li se modernitet, koji se najčešće opisuje prekidima, avangardnim iskoracima i odbacivanjem tradicije, jednako produktivno promišljati i s pomoću kategorije kontinuiteta? Naime, projekt u svojoj ideji polazi od moderniteta kao složenoga društvenog i kulturnog fenomena svojstvenog „dugom" 19. i „kratkom" 20. stoljeću, nastojeći ga sagledati iz perspektiva umjetničkih praksi, vizualnih medija, institucija i urbanih procesa. Umjesto da se ograniči na kanonske pojave moderne i modernizma, istraživanjima se obuhvaća širi spektar umjetničkih i kulturnih fenomena kojima se modernitet oblikuje, prenosi i iznova interpretira, s posebnim naglaskom na odnos umjetnosti prema društvenim, političkim i ideološkim okolnostima. Iza povijesnih lomova i stilskih promjena moguće je prepoznati dugotrajnije misaone i idejne kontinuitete koji oblikuju modernitet kao povijesni proces. Filozofski gledano, riječ je o projektu modernosti, koji (pojednostavljeno rečeno) počiva na ideji društvenog napretka utemeljenog na razumu, znanosti i tehnologiji. Stoga su izlagači svoja izlaganja strukturirali upravo s idejom potrage za kontinuitetom: procesima dugog trajanja te razvojem koncepata i ideja koji, premda

FOTO P. Prelog

se često manifestiraju upravo u trenutcima prijeloma, svjedoče o složenosti razvoja ljudske misli i umjetničkog stvaralaštva tijekom jedne ili više generacija. Središnje pitanje simpozija može se sažeti u sljedeću formulaciju: Što se u modernitetu nasljeđuje, prenosi i postupno transformira? Time je pojam kontinuiteta postavljen ne kao suprotnost modernitetu, nego kao analitički okvir koji omogućuje nijansiranije razumijevanja umjetničkih i kulturnih procesa te otvara nove mogućnosti njihova tumačenja.

Od članova projektnog tima na simpoziju su sudjelovali dr. sc. Ivana Mance Cipek (izlaganje *Topika pejzaža u slikarstvu 50-ih i 60-ih godina 20. stoljeća*), dr. sc. Petar Prelog (izlaganje *Elementi kontinuiteta i diskontinuiteta u djelovanju Udruženja umjetnika Zemlja*), dr. sc. Sandra Križić Roban (izlaganje *Kontinuitet ekskluzivnosti – konceptualne knjige umjetnika za pojedinačnog gledatelja/gledateljicu*), dr. sc. Darka Bilić (izlaganje *Reprezentacija kroz nasljeđe: historicističke arhitektonske intervencije u Trogiru i Sinju u 19. stoljeću*), Tomislav Bosnić (izlaganje *Regionalni elementi kao nositelji povijesnog kontinuiteta u arhitekturi prve polovice dvadesetog stoljeća u Splitu: pregled dosadašnjih istraživanja*) i dr. sc. Lana Lovrenčić (izlaganje *Zagrebački velesajam na desnoj obali Save kao mjesto sjećanja – modernizam, socijalistička modernizacija i urbani identitet Novog Zagreba*).

Pozvani predavači bili su dr. sc. Igor Borozan s Univerziteta u Beogradu, Odsjeka za povijest umjetnosti (izlaganje *Antimoderni u moderno doba: Uroš Predić i kritika modernosti*), dr. sc. Beti Žerovc sa Sveučilišta u Ljubljani, Odsjeka za povijest umjetnosti (izlaganje *(Dis)kontinuiteti u slovenskoj likovnoj umjetnosti 20. stoljeća*), dr. sc. Sandi Bulimbašić s Konzervatorskog odjela u Splitu (izlaganje *Društvo hrvatskih umjetnika „Medulić" i modernitet u kontekstu hrvatske i srednjoeuropske umjetnosti*) te dr. sc. Dalibor Prančević sa Sveučilišta u Splitu, Filozofskog fakulteta, Odsjeka za povijest umjetnosti (izlaganje *Trokutov svijet bez rubova: između umjetnosti, mistike i Antimuzeja*).

Izlaganja na dvodnevnom simpoziju obuhvatila su teme od slikarstva i likovne kritike, preko umjetničkih udruženja i konceptualne umjetnosti, do arhitekture, urbanizma i baštine. Rasprave koje su slijedile nakon svakog izlaganja pokazale su ne samo svu kompleksnost teme već i važnost razmjene i diskusije među znanstvenicima, koja, kad je dobronamjerna i konstruktivna, otvara nove vidike i proširuje horizont spoznaje. Raspravljalo se o pojedinačnim istraživanjima i komparativnom potencijalu, kao i o odnosima modernosti i tradicije, kontinuiteta i diskontinuiteta te o načinima na koje se ti procesi očituju u umjetničkim djelima, arhitekturi, vizualnoj kulturi i diskursima koji ih prate. Takav format potvrdio je koliko su za razvoj znanstvenih istraživanja važne rasprave koje se ne zaustavljaju na prezentaciji rezultata, nego argumentiranom razmjenom mišljenja otvaraju nova istraživačka pitanja, preispituju ustaljene interpretacije i stvaraju prostor za metodološko preispitivanje i oblikovanje novih istraživačkih perspektiva.

Simpozij je održan u okviru programa *Otkrivanje Dalmacije XI*, a uz izlaganja uključivao je stručne obilaske splitskih muzeja te studijski izlet u Drniš i Otavice. Terenski program nije predstavljao tek popratni sadržaj simpozija, nego je sudionicima omogućio da pitanja otvorena tijekom izlaganja dodatno sagledaju u neposrednom susretu s lokalnom kulturnom i graditeljskom baštinom. ×